

Opdracht Mestscore

Bij de opdracht 'Body Condition Score' heb je gekeken naar de lichaamsconditie (ook wel BCS genoemd) van de diersoort waarvoor je verantwoordelijk bent. Tijdens deze opdracht ga je op een vergelijkbare manier te werk, maar dan ga je de mest van de dieren beoordelen in plaats van de BCS.

Aan de hand van de BCS van het dier kun je iets zeggen over het dieet, dit kan ook vaak op basis van mestscores. Het dieet en de mestscore staan vaak met elkaar in verband. Krijgt een planteneter voer waar weinig structuur, maar wel veel zetmeel in zit zoals brood en rijst dan wordt de mest slap. Eet het dier vezelrijk voer zoals hooi of browseproducten waar veel structuur in zit dan krijg je stevige mest.

Wanneer de mest er anders uit ziet dan je gewend bent kan dit aan het dieet liggen. Bijvoorbeeld bij de overgang op een nieuw dieet of als de kwaliteit van het voer niet goed is. Daarnaast kan het een gevolg zijn van een minder goede gezondheid van het dier.

Mestcores gebruiken als één van de instrumenten voor dieetbeoordeling helpt bij het verder verbeteren van de voeding. Nu is de vraag, hoe ziet goede mest van een diersoort er uit? En, hoe beoordeel je de mest?

Een aantal termen op een rij

Mestscore:	de beoordeling van de mest.
De scores	we hanteren meestal een 5 punten systeem, soms wordt er ook met 25 punten gewerkt of wordt een 9 punten schaal gebruikt. Bij een 5 punten systeem geldt meestal: 1 = de mest is stevig en goed gevormd; 2 = de mest is redelijk gevormd, maar zacht; 3 = de mest is zachter en minder gevormd; 4 = slappe mest; 5 = vloeibare mest.

In dit voorbeeld is '1' de gewenste score. Bij dieren waar te droge mest een probleem is wordt vaak '2' als gewenste score gebruikt. De score '1' staat dan voor te droge mest. Het is dus bij het zelf opstellen van een scoresysteem belangrijk dat je aangeeft wat de gewenste score is.

Voorbeeld

We nemen de Javaanse langoer (*Trachypithecus auratus auratus*) als voorbeeld (Voorbeeld 1). In tabel 1 zie je een overzicht van de kenmerken die horen bij de verschillende mestscores van een langoer. Per mestscore wordt een foto weergegeven waar deze kenmerken zichtbaar op zijn. Ga voor jezelf na of je dit herkent en leg de tabel naast de foto's neer. Tevens is er een voorbeeld voor herkauwers te vinden onder Voorbeeld 2.

Je hebt nu een idee gekregen hoe je een scoresysteem kunt gebruiken om de mestscore van een dier te bepalen. Natuurlijk heeft ieder diersoort zijn eigen kenmerken bij de verschillende mestscores. Het scoresysteem dient daar op aangepast te zijn en kan dan gebruikt worden om de kwaliteit van de mest te beoordelen en daarmee vaak ook het dieet.

Voorbeeld 1 Mest Score Javaanse langoerTabel 1 Mest Score Javaanse langoer, *Trachypithecus auratus auratus*

Conditie	Omschrijving
Mestscore 1	De mest is stevig en goed gevormd
Mestscore 2	De mest is redelijk gevormd, maar zacht
Mestscore 3	De mest is zachter en minder gevormd
Mestscore 4	Slappe mest
Mestscore 5	Vloeibare mest

Bron: Nijboer, 2006

Mestscore 1 – de mest is stevig en goed gevormd

X

Mestscore 2 – de mest is redelijk gevormd, maar zacht

Bron: J. Nijboer, 2006

Diersoort: Javaanse langoer, *Trachypithecus auratus auratus*

Mestscore 3 – de mest is zachter en minder gevormd

Bron: J. Nijboer, 2006

Diersoort: Javaanse langoer, *Trachypithecus auratus auratus*

Mestscore 4 – slappe mest

Bron: J. Nijboer, 2006

Diersoort: Javaanse langoer, *Trachypithecus auratus auratus*

Mestscore 5 – vloeibare mest

Bron: J. Nijboer, 2006

Diersoort: Javaanse langoer, *Trachypithecus auratus auratus*

Voorbeeld 2 Mest Score toepasbaar bij herkauwers

De kwaliteit van de mest is te verdelen in een vijftal categorieën:

Categorie 1: goede kwaliteit mest

De mestkeutels zijn losliggende ballen of balletjes die geen enkele samenhang vertonen. De balletjes zijn rond en hard, hebben een echte mestkleur en geur en hebben een vetzig aanzicht.

Bron: A. de Meijer, 2008

Diersoort: Japanse bosgems, *Capricornis crispus*

Categorie 2: matige kwaliteit mest

Verschillende mestkeutels zijn aan elkaar gekleefd. De balletjes zijn wat zachter, ook kunnen ze wat vervormd zijn. De mestkleur is goed en ze zijn vetzig van aanzicht. De geur van de mest is goed.

Categorie 3: slecht kwaliteit mest

De mestkeutels zijn allen aan elkaar verkleefd maar nog wel herkenbaar. De balletjes zijn zacht en vervormd. De mestkleur is matig.

Categorie 4: zeer slechte kwaliteit mest

De mestkeutels zijn niet meer herkenbaar en de mest is aan elkaar gekoekt. Het is een brij waar nog wel enig verband in zit. De mestkleur kan afwijkend zijn evenals de geur van de mest.

Categorie 5: Diarree

Er zijn geen mestkeutels meer herkenbaar. De mest is waterdun. De kleur en geur is meestal afwijkend.

Bron: A. de Meijer, 2008

Diersoort: Japanse bosgems, *Capricornis crispus*

Toepassen op eigen diersoort

Nu ga je de mest van de diersoort waarvoor je verantwoordelijk bent in de dierentuin beoordelen. Dit doe je aan de hand van onderstaande stappen.

- Stap 1** Maak een mestscoresysteem.
Beschrijf de kenmerken die horen bij de mestscores 1 - 5. Denk daarbij aan kleur, vastigheid, herkenbaarheid producten en de vorm. Geef ook duidelijk aan wat bij jouw dier de gewenste score is.
- Stap 2** Beschrijving omstandigheden.
Beschrijf onder welke omstandigheden je de mestscores 1 - 5 theoretisch gezien aantreft. (Bijvoorbeeld: natte mest, score 5, zien we meestal na het voeren van product X.) Geef aan welke voedingsmaatregel je neemt wanneer de mestscore niet optimaal is.
- Stap 3** Verzamel per mestscore fotomateriaal.
Probeer per mestscore een serie foto's te maken. Zijn er van de 5 scores maar 4 in het park aanwezig, maak dan van deze 4 scores fotomateriaal.
Maak de foto's zo dat je de kenmerken die je hebt beschreven bij stap 1 kunt herkennen. Houd rekening met de belichting en de kleur van de achtergrond. Lig er veel storend materiaal om de mest heen haal dit dan weg voor zover mogelijk.
Registreer de datum bij de foto en ook het dier waarvan de mest is (wanneer bekend). Dan kun je later een relatie leggen tussen de mestscore en het dieet.
- Stap 4** Hoe meer foto's hoe beter.
Het kan lastig zijn om de mest goed en scherp op de foto te krijgen. Probeer de foto's van zo dichtbij mogelijk te maken, maar pas op voor gevaarlijke situaties. Je kunt hiervoor eventueel de mest uit het verblijf halen en op een witte ondergrond leggen. Als een digitale camera gebruikt wordt, kan vervolgens een selectie gemaakt worden van goede foto's (scherp en kenmerken zichtbaar).
- Stap 5** Gebruik van digitale camera.
We gaan er van uit dat je de foto's in digitale vorm gaat beoordelen via bv. het computerscherm. Natuurlijk is het ook goed als je de foto's afdrukt en ze dan gaat beoordelen.
- Stap 6** Bepaal de mestscore.
Plaats de foto's op volgorde van score. Benoem in de bestandsnaam van de foto om welke mestscore het gaat en geef de foto een nummer. Geef dan per foto (vermeld het nummer) een onderbouwing voor de gekozen mestscore, vermeld evt. bijzonderheden en de datum waarop de foto is genomen.
Probeer vervolgens een relatie te leggen tussen de mestscore en het dieet van het betreffende dier. Beschrijf dit en maak eventueel een kopie van het dieetschema om mee te nemen naar de cursus.
- Stap 7** Stuur de resultaten op.
Stuur je eigen gemaakte conditiescoresysteem en het verzamelde fotomateriaal met de bijhorende onderbouwing toe aan de cursusleider.
Op cursusdag 2 bespreken we dit kort en vervolgens ook weer gedurende de laatste middag op cursusdag 3. Gedurende deze laatste cursusdag wordt ook het dieet besproken van de betreffende dieren zodat we de relatie tussen dieet en mestscore beter kunnen leggen.